

**Udvikling i tilslutningen
til folkeskolen og frie
grundskoler**

Rapport

Rådet for Børns Læring

Juni 2019

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	2
2. Rapportens hovedfund.....	4
3. Elevernes fordeling mellem folkeskoler og frie grundskoler.....	7
4. Der er mange forskellige typer af frie grundskoler i Danmark.....	12
5. Forældre til børn i folkeskoler og frie grundskoler.....	17
5.1 Store forskelle i forældregrupper.....	17
5.2 Forskelle mellem forældre på forskellige typer af frie grundskoler..	19
5.3 Udvikling over tid.....	21
6. Metode.....	25

1. INDLEDNING

Om Rådet for Børns Læring

Rådet for Børns Læring er et uafhængigt råd, hvis opgaver og sammensætning er fastsat i Folkeskoleloven ved §57.

§57 "Rådet for Børns Læring har til opgave at følge, vurdere og rådgive undervisningsministeren og børne- og socialministeren om det faglige niveau, den pædagogiske udvikling og elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen og ungdomsskolen og om det pædagogiske arbejde med at understøtte alle børns trivsel, udvikling og læring i dagtilbud. Rådet skal endvidere vurdere skolers og dagtilbuds evne til at bidrage til at bekæmpe børns negative sociale arv, at øge integrationen af børn med anden etnisk baggrund end dansk og at inkludere børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte."

Rådet blev nedsat første gang i marts 2014, og afløste det tidligere Skoleråd. Rådet ledes af et formandskab, som udpeges af undervisningsministeren efter høring af børne- og socialministeren, Udover formandskabet, består rådet af 18 medlemmer indstillet af organisationer på dagtilbuds- og skoleområdet.

Om undersøgelsen

Formandskabet for Rådet for Børns Læring ønsker at sætte fokus på udvikling i tilslutningen til folkeskolen og de frie grundskoler. Epinion har til det formål udarbejdet denne undersøgelse for formandskabet.

Frie grundskoler hviler på forskellige værdier, pædagogiske grundlag mv. Formålet med undersøgelsen er: 1) at kortlægge udviklingen i elevandelen i folkeskolen og de frie grundskoler, 2) at kortlægge de forskellige typer frie grundskoler og deres elevandele og 3) at beskrive, hvad der karakteriserer forældrene til elever i folkeskolen og på de forskellige typer frie grundskoler.

For at leve op til dette formål anvender undersøgelsen flere datakilder, bl.a. Uddannelsesstatistik.dk, Undervisningsministeriets institutionsregistre samt registre hos Styrelsen for It og Læring. Undersøgelsen baserer sig på grundskolens 0. til og med 9. klassesetning og omfatter ikke efterskoler og 10. klasser.

Undersøgelsens hovedresultater

Undersøgelsen konkluderer, at:

- andelen af elever på de frie grundskoler er stigende, hvilket både hænger sammen med et stigende elevtal for de frie grundskoler og faldende elevtal for folkeskolerne.
- der er store forskelle mellem de syv opstillede typer af frie grundskoler. Målt på antal skoler er de Grundtvig-Koldske friskoler den mest udbredte type. Målt på antal elever er det privatskolerne.
- der er store forskelle mellem forældresammensætningen blandt forældre til elever i folkeskolen og forældre til elever i de frie grundskoler. Forskellene er generelt blevet større siden 2010.

Læsevejledning

Undersøgelsens hovedresultater præsenteres i kapitel 2. Herefter følger en gennemgang af udviklingen i elevfordelingen mellem folkeskolerne og de frie grundskoler i kapitel 3. Kapitel 4 kortlægger og sammenligner syv forskellige typer frie grundskoler, inden kapitel 5 beskriver sammensætningen af og

udviklingen i profilen af forældrene til elever i folkeskolen og på de frie grundskoler. Kapitel 6 præsenterer rapportens anvendte metode. Læserne bedes være opmærksomme på, at rapportens grafer for at give den mest nuancerede kortlægning ikke altid skalerer fra 0 til 100 pct. Skaleringen kan aflæses af de konkrete figurers akser. En del af analyserne tager udgangspunkt i Økonomi- og Indenrigsministeriets inddeling af kommuner i bykommuner, mindre bykommuner, mellemkommuner og yderkommuner efter land/by-distinktionen og arbejdsmarkedsforhold. Indkomstoplysninger er angivet i løbende priser.

2. RAPPORTENS HOVEDFUND

Rapportens hovedfund kan inddeles i syv brede kategorier:

Flere elever i de frie grundskoler – og færre i folkeskolerne

Kapitel 3 kortlægger udviklingen i elevandelen på folkeskoler og frie grundskoler fra skoleåret 2010/2011 til 2017/2018. I den periode er andelen af elever på de frie grundskoler steget fra 14,7 pct. til 18,3 pct. Den stigning hænger sammen med både stigende elevtal for de frie grundskoler og faldende elevtal for folkeskolerne: Fra 2010/11 til 2017/18 er der kommet 22.734 flere elever i de frie grundskoler og 31.192 færre elever i folkeskolen.

Stigningen er størst i udskolingen og i yderkommunerne

Stigningen i andelen af elever på frie grundskoler i perioden fra 2010/2011 til 2017/2018 er størst i udskolingen, hvor den er steget fra 16,4 pct til 20,8 pct. (4,4 pct. point). I indskolingen er stigningen fra 13,6 pct. til 16,8 pct. (3,2 pct. point) og på mellemtrinet er stigningen fra 13,9 pct. til 17,4 pct. (3,5 pct. point).

Stigningen i andelen af udskolings elever på de frie grundskoler er størst i de såkaldte yderkommuner. Her er andelen gået fra 14 pct. i 2010/11 til 20 pct. i 2017/18. Trods denne stigning er andelen af udskolings elever på frie grundskoler stadig størst i bykommunerne, hvor 23 pct. af udskolings eleverne er indskrevet på en fri grundskole i 2017/18.

24 pct. af eleverne i de frie grundskoler rejser over en kommunegrænse for at komme i skole. Den tilsvarende andel blandt folkeskolelever er 3 pct.

Syv overordnede typer frie grundskoler

Der er stor variation mellem de 546 frie grundskoler, der i skoleåret 2017/2018 havde elever indskrevet. Kortlægningens kapitel 4 inddeler de frie grundskoler i syv overordnede typer og afdækker forskelle i elevgrundlag mv.

Flest Grundtvig-Koldske friskoler – flest elever på privatskoler

Målt på antal skoler er de Grundtvig-Koldske friskoler den mest udbredte type af frie grundskoler. I skoleåret 2017/18 er der 114 Grundtvig-Koldske friskoler i Danmark. Målt på antal elever er privatskoler og skoler baseret på en religiøs retning de største typer frie grundskoler. I skoleåret 2017/18 er der indskrevet 40.036 elever på privatskoler og 28.247 elever på skoler baseret på en religiøs retning. Til sammenligning er der 15.014 elever indskrevet på de Grundtvig-Koldske friskoler.

Forskellige placeringer og forskellige elever

Den geografiske fordeling af de frie grundskoler varierer mellem de syv typer. Eksempelvis er de religiøse skoler mest udbredte i bykommunerne, mens de Grundtvig-Koldske friskoler er mest udbredte i yderkommuner. De Grundtvig-Koldske friskoler udgør sandsynligvis ofte et lokalt alternativ til den lokale folkeskole, mens eleverne i højere grad pendler over kommunegrænser til de mere "specialiserede" frie grundskoletyper.

Der er også forskelle på de forskellige skoletypers elevsammensætning: Andelen af elever med udenlandsk baggrund er langt højere på skoler baseret på en religiøs retning og de internationale-/landeskoler end på de

Øvrige typer af frie grundskoler.

Forskellige forældre: Uddannelse, familiestatus og indkomst

Kortlægningens kapitel 5 analyserer forskelle mellem forældre til elever i folkeskolen og forældre til elever på de frie grundskoler.

Mens 68,8 pct. af forældrene til børn på de frie grundskoler har en videregående uddannelse, gælder det samme kun for 56,0 pct. af forældrene med børn i folkeskolen. Forældre til børn i folkeskolen er oftere enlige. Mens 21,3 pct. af folkeskoleforældrene er enlige, gælder det samme kun for 17,8 pct. af forældrene til børn på de frie grundskoler. Den årlige medianindkomst er ca. 425.000 kr. blandt forældrene til børn på frie grundskoler og ca. 388.000 kr. blandt folkeskoleforældrene.

Forskellene er blevet større

Forskellene mellem forældre til børn på frie grundskoler og forældre til børn i folkeskolen er blevet større siden 2010 for så vidt angår udviklingen i forældrenes indkomst og beskæftigelse. I 2010 var forskellen i den årlige medianindkomst blandt forældre til børn i frie grundskoler ca. 25.000 kr. I 2017 er forskellen over 30.000 kr. Forskellen i beskæftigelse lå i 2010 omkring 2 procentpoint. I 2017 er forskellen vokset til omkring 3,5 procentpoint.

Store forældreforskelle mellem de frie grundskoler

Der er store forskelle i forældresammensætningen på tværs af de syv typer af frie grundskoler. Andelen af forældre med videregående uddannelser er højest på privatskolerne og lavest på de Grundtvig-Koldske friskoler og friskoler uden politisk/religiøs tilknytning. Medianindkomsten blandt forældre er højest på privatskolerne og de internationale-/landskoler. Medianindkomsten er lavest blandt forældrene til børn på friskoler uden religiøs/politisk tilknytning.

3. ELEVERNES FORDELING MELLEM FOLKESKOLER OG FRIE GRUNDSKOLER

En større andel af eleverne går i frie grundskoler

Andelen af elever på de frie grundskoler stiger. I perioden 2010/2011 til 2017/2018 steg andelen således fra 14,7 pct til 18,3 pct. Stigningen fra år til år er forholdsvis jævn. I periode steg antallet af elever i de frie grundskoler med 22.734 elever fra 98.706 til 121.440. Med andre ord er der 23 pct. flere elever i de frie grundskoler i 2017/2018 end i 2010/2011.

Stor variation mellem kommunerne – men stigning næsten overalt

På kortene på næste side ses andelen af de danske kommuners elever, der går i en fri grundskole (venstre) og udviklingen de sidste 7 år (højre).

Andelen af elever, der går i en fri grundskole varierer fra 0 pct. i Dragør og 4 pct. i Tårnby til 33 pct. i Nyborg og 35 pct. på Samsø.

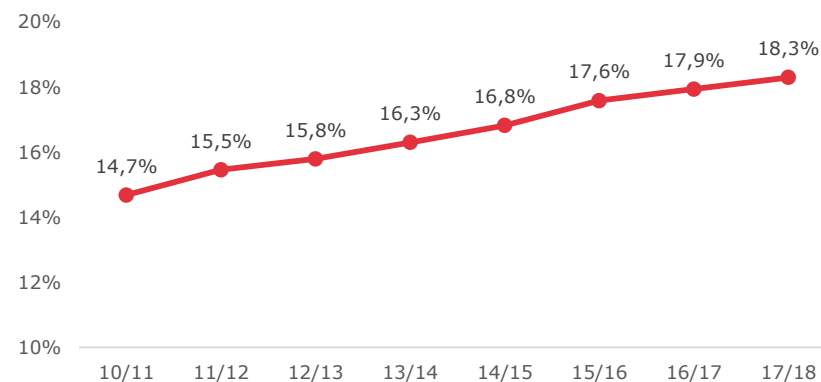
Andelen af elever i de frie grundskoler er steget i 88 kommuner fra 2010/2011 til 2017/2018. De største stigninger er i Stevns, hvor andelen stiger fra 16 pct. til 23 pct. og i Ringsted, hvor andelen stiger fra 15 pct. til 27 pct. På Langeland og i Frederiksberg er andelen af elever i de frie grundskoler faldet.

Andelen af elever i frie grundskoler er steget for alle kommunetyper. Andelen er steget mest i yderkommunerne (fra 14 pct. i 2010 til 19 pct. i 2018) og mindst i bykommunerne (fra 17 pct. i 2010 til 19 pct. i 2018).

Figur 3.1: Udvikling i andelen af elever i de frie grundskoler (2010-2018)

Andelen af grundskoleelever i Danmark, der er indskrevet på frie grundskoler.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

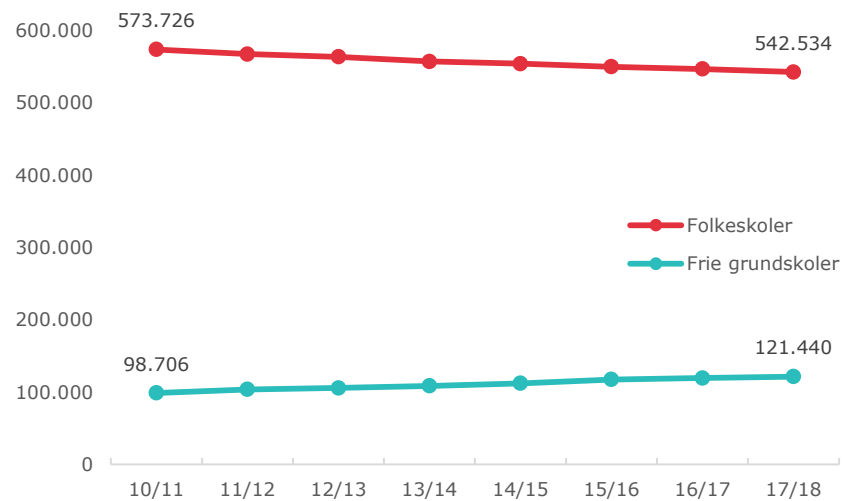

Figur 3.2: Udvikling i antallet af elever i frie grundskoler og folkeskoler (2010-18)

Antallet af grundskoleelever indskrevet i henholdsvis frie grundskoler og folkeskoler

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

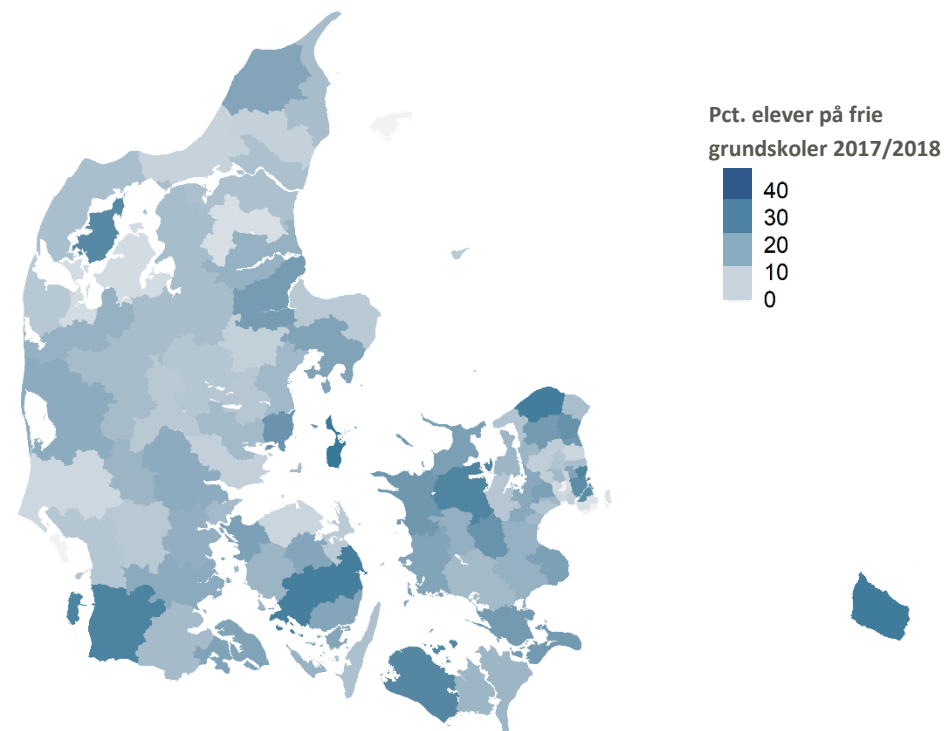

Danmarkskort 3.1: Aktuell andel af elever, som går på en fri grundskole fordelt på kommuner. 2017/2018.

Elever indskrevet på en fri grundskole som andel af det samlede antal elever i kommunen.

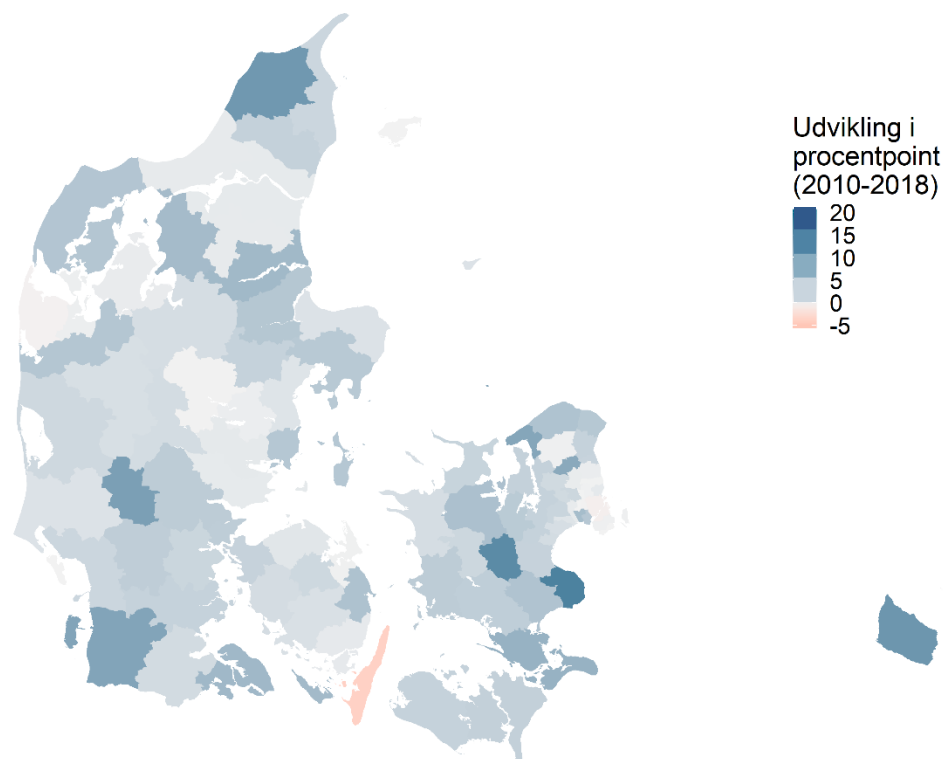
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Danmarkskort 3.2: Udvikling i andel af elever, som går på en fri grundskole fordelt på kommuner

Udvikling i andel af elever på frie grundskoler fra 2010/2011 til 2017/2018 på tværs af de danske kommuner.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Stigningen af elever på de frie grundskoler er størst i udskoling

I perioden fra 2010/2011 til 2017/2018 stiger andelen af indskolings elever i de frie grundskoler fra 13,6 pct. til 16,8 pct. (3,2 pct.point.). På mellemtrinnet

er stigningen fra 13,9 pct. til 17,4 pct. (3,5 pct.point.) og i udskoling fra 16,4 pct. til 20,8 pct. (4,4 pct.point.).

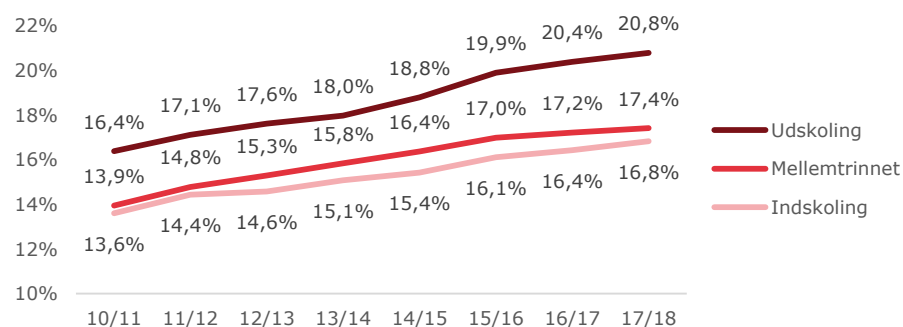
Stigningen er altså kraftigere i udskoling end på mellemtrinnet og i indskoling. Særligt i perioden fra 2013/2014 til 2015/2016 er der en kraftig stigning. I den periode er der 1,9 pct.point flere elever som indskrives på en fri grundskole.

Stigningen i andelen af udskolingselever er især drevet af en stigning i yderkommunerne. Her stiger andelen af elever i de frie grundskoler fra 14,3 pct. i skoleåret 2010/2011 til 19,7 procent i 2017/2018 (5,4 pct.point.).

Figur 3.3: Udvikling i andel elever på frie grundskoler fordelt på indskoling, mellemtrin og udskoling (2010-18)

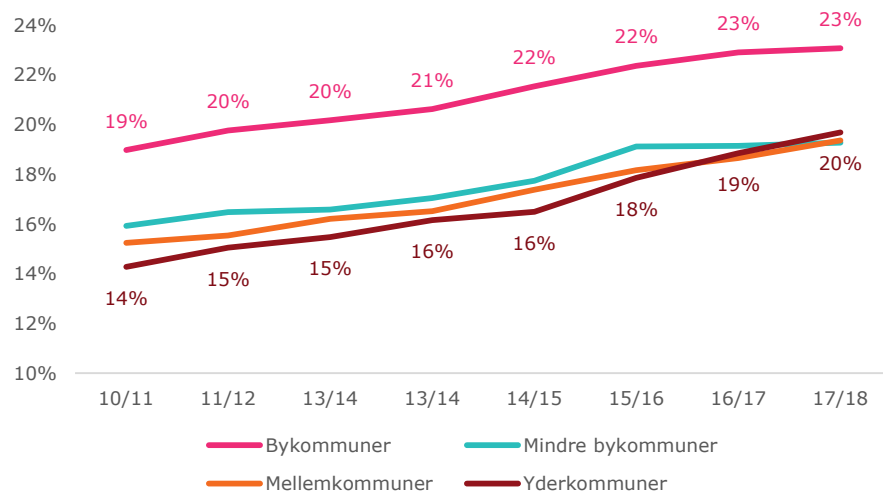
Andelen af grundskoleelever i Danmark, indskrevet på frie grundskoler, fordelt på indskoling, mellemtrinnet og udskoling.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Figur 3.4: Andel udskolingselever i frie grundskoler og kommunetyper (2010-18)
Andelen af udskolingselever i Danmark, indskrevet på frie grundskoler, fordelt på kommunetyper.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Stigende andel elever med anden herkomst end dansk i folkeskoler og faldende andel i frie grundskoler.

I takt med at antallet af elever i de frie grundskoler stiger, falder andelen af elever med anden herkomst end dansk også på disse skoler. Den omvendte tendens gør sig gældende i folkeskolen, hvor andelen af elever med anden herkomst end dansk i folkeskolen stiger i samme periode. Ændringen er størst i perioden fra 2013/2014 og frem til 2017/2018. I den periode falder andelen af elever med anden herkomst end dansk i de frie grundskoler fra 13,9 pct. til 13,1 pct., mens andelen i folkeskolen stiger fra 10,6 pct. til 12,6 pct.

Udviklingen i andelen af elever med dansk som andetsprog er mindre markant og ændrer sig ikke væsentligt i perioden fra 2011/2012 til 2017/2018.

Definitionerne af indvandrere, efterkommere, og personer med dansk oprindelse, der samlet omfatter hele befolkningen, er som følger:

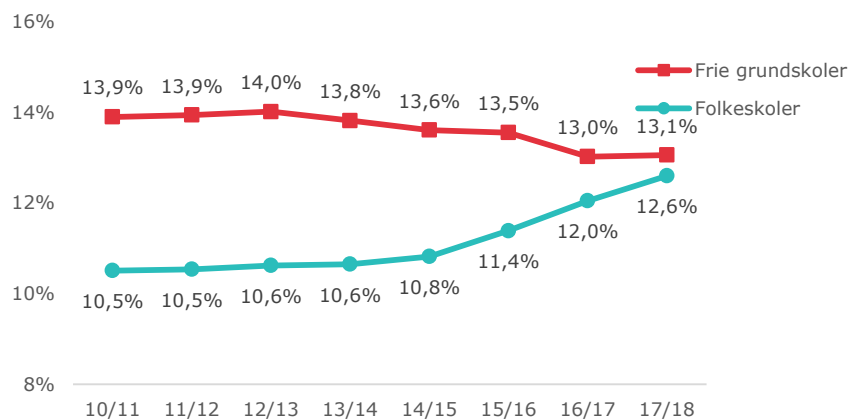
- **Indvandrere:** Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.
- **Efterkommer:** Efterkommer er født i Danmark. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer.
- **Personer med dansk oprindelse:** Resten af befolkningen har dansk oprindelse.
- Børn af forældre, der den ene forælder er af dansk oprindelse og den anden er indvandrer eller efterkommer klassificeres altså som personer med dansk oprindelse.
- Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.
- Personer med dansk oprindelse: Resten af befolkningen har dansk oprindelse.

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 3.5: Frie grundskoler, folkeskoler og udviklingen i herkomst

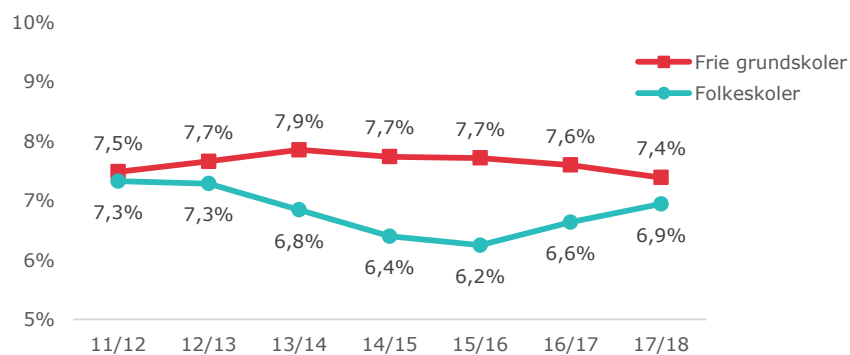
Andelen af elever med anden herkomst end dansk - indskrevet på frie grundskoler og folkeskoler.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Figur 3.6: Frie grundskoler, folkeskoler og udviklingen i sprog

Andelen af elever med dansk som andetsprog - indskrevet på frie grundskoler og folkeskoler.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

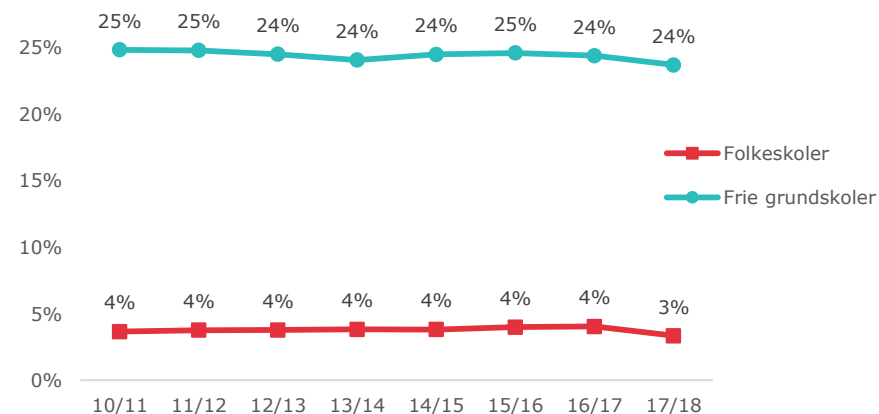
Eleverne rejser ofte over kommunegræsen for at komme i skole

Andelen af elever, som krydser en kommunegrænse for at komme i skole, er større blandt elever i frie grundskoler end blandt elever i folkeskoler. Blot 3,3 pct. af folkeskoleeleverne går i en skole, som ligger uden for den kommune de bor i, mens det samme er tilfældet for cirka hver fjerde elev i de frie grundskoler (24 pct.). Dette billede er stabilt og gælder for hele den undersøgte periode.

Udbredelsen af elever på frie grundskoler, der er bosat uden for deres institutionskommune, er størst i Region Hovedstaden og bykommunerne mere generelt. Andelen er 22 pct. i bykommunerne, 19 pct. i de mindre bykommuner, 11 pct. i mellemkommunerne og 6 pct. i yderkommunerne.

Figur 3.7: Frie grundskoler, folkeskoler og elevens bopæl

Andelen af antal elever på frie grundskoler og folkeskoler - bosat uden for institutionskommunen. Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

4. DER ER MANGE FORSKELLIGE TYPER AF FRIE GRUNDSKOLER I DANMARK

I skoleåret 2017/18 var der i alt 546 frie grundskoler med indskrevne elever i Danmark. De 546 frie grundskoler kan inddeles i syv kategorier (tabel 1).

De tre første kategorier er defineret ud fra specifikke typer af frie grundskoler, mens de fire øvrige kategorier fungerer som samlekategori, der rummer flere forskellige skoletyper. Eksempelvis dækker betegnelsen 'skoler baseret på en religiøs retning' over bl.a. kristne, jødiske og muslimske skoler.

Skolerne er først forsøgt inddelt på baggrund af medlemslister for nicheskoleforeninger (bl.a. Foreningen af Kristne Friskoler, Lilleskolernes Sammenslutning, Sammenslutningen af Steinerskoler i Danmark). 306 af skolerne kunne kodes på den vis.

De resterende skoler er kodet ved gennemlæsning af skolernes offentligt tilgængelige værdigrundlag. Her er fokus lagt på dels skolens selvforståelse og dels hvilke værdier, der ekspliciteres.

Kodeprocessen for de 546 skoler er beskrevet yderligere i kapitel 6.

Tabel 4.1: De syv grundskoletyper

Type	Beskrivelse	Antal skoler
1	Privatskoler	114
2	Grundtvig-Koldske friskoler	106
3	Friskoler uden særlig religiøs/politisk tilknytning	105
4	Skoler baseret på en religiøs retning	101
5	Skoler baseret på en særlig pædagogisk retning	71
6	Internationale-/landeskole	32
7	Øvrige frie grundskoler	17

Kostskoler

Skoler uden tilgængelige værdigrundlag

Målt på antal skoler er de Grundtvig-Kolske friskoler den største gruppe med 114 skoler. Tre øvrige grupper - friskoler uden særlig religiøs og politisk tilknytning, privatskoler og skoler baseret på en religiøs retning - ligger omkring 100 skoler.

Billedet er et andet for antal elever. Over halvdelen af alle elever, der er indskrevet på en fri grundskole, er indskrevet på enten en privatskole (33 pct af eleverne) eller en skole baseret på en religiøs retning (23 pct. af eleverne). Mens de Grundtvig-Kolske friskoler og friskolerne uden særlig religiøs eller politisk tilknytning er de to største skoletyper målt på antal skoler, dækker de kun henholdsvis 12 pct. og 11 pct. af det samlede antal elever indskrevet på frie grundskoler.

Der er således forskelle i skolestørrelse mellem de syv skoletyper. Privatskolerne er generelt større skoler, mens de Grundtvig-Kolske friskoler er mindre. 63 pct. af privatskolerne har over 250 elever. For skoler baseret på en religiøs retning har 39 pct af skolerne over 250 elever. Til sammenligning har kun 2 pct. af de Grundtvig-Kolske friskoler og friskolerne uden særlig religiøs/politisk tilknytning over 250 elever indskrevet i skoleåret 2017/2018.

Sammenlignet med de danske folkeskoler er de frie grundskoler generelt små. 70,4 pct. af de danske folkeskoler har over 250 elever.

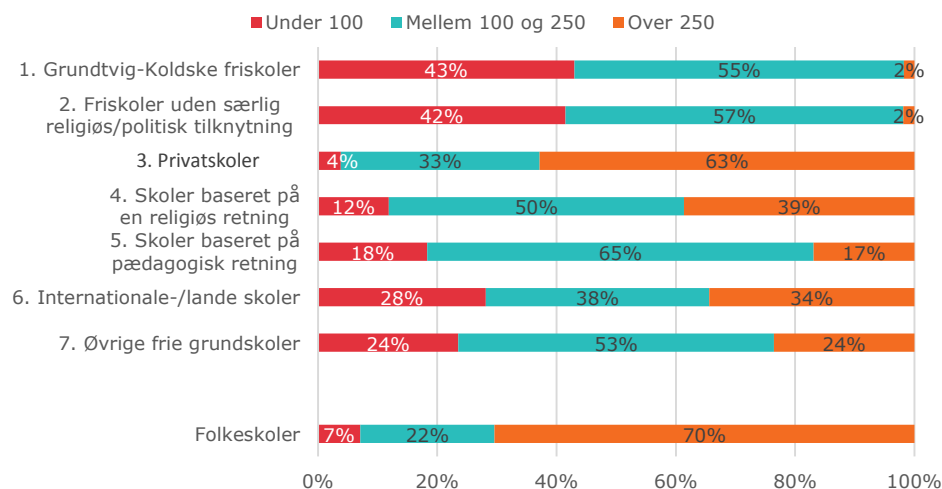
Figur 4.1: Typer af frie grundskoler: Skolefordeling og elevfordeling

Kilde: Institutionsregistret, Uddannelsesstatistik.dk og egen kodning

	Skoler		Elever	
	Antal	Procent	Antal	Procent
1. Grundtvig-Kolske friskoler	114	21%	15.014	12%
2. Friskoler uden særlig religiøs/politisk tilknytning	106	19%	12.941	11%
3. Privatskoler	105	19%	40.036	33%
4. Skoler baseret på en religiøs retning	101	18%	28.247	23%
5. Skoler baseret på pædagogisk retning	71	13%	13.205	11%
6. Internationale-/lande skoler	32	6%	8.895	7%
7. Øvrige frie grundskoler	17	3%	3.102	3%
Total	546	100%	121.440	100%

Figur 4.2 Skolestørrelse ud fra antal elever fordelt på typer af frie grundskoler og folkeskoler

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk og egen kodning

De frie grundskoler er fordelt over hele landet, men er koncentreret omkring de større byer, især hovedstaden.

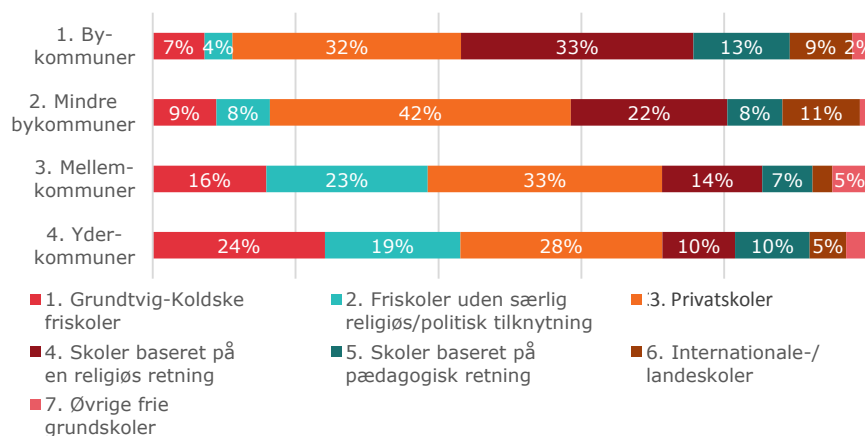
De forskellige skolertyper er imidlertid ikke fordelt ens over danmarkskortet. Mens de Grundtvig-Koldske friskoler særligt er udbredt på Sydøstsjælland og i Jylland er privatskolerne langt mest udbredt i og omkring hovedstaden og i de mindre jyske bykommuner.

Skoler baseret på en religiøs retning er særligt udbredt i bykommuner, herunder især i hovedstadsområdet. 33 pct. af de elever, der er indskrevet på en fri grundskole i bykommunerne, er indskrevet på en skole, baseret på en religiøs retning. Den tilsvarende andel i yderkommunerne er kun 10 pct.

Figur 4.3: Skoler/elever opdelt på kommunetype

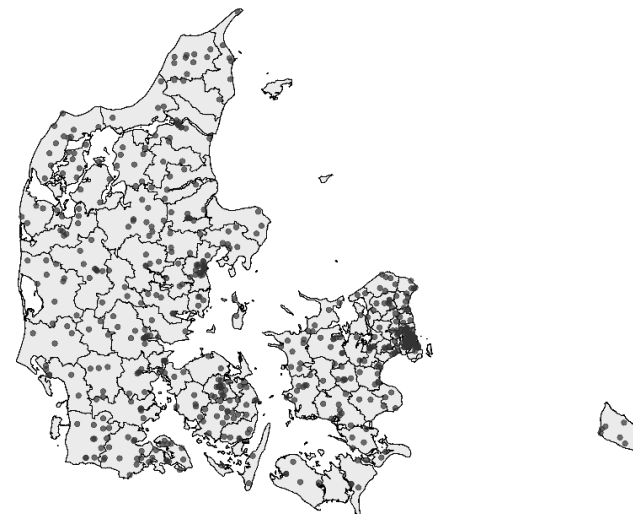
Andel elever fordelt mellem forskellige typer af frie grundskoler på tværs af kommunetype

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk, Økonomi og indenrigsministeriet og egen kodning

Danmarkskort 4.1: Den geografiske fordeling af de frie grundskoler

Kortet viser de 546 frie grundskolers geografiske fordeling

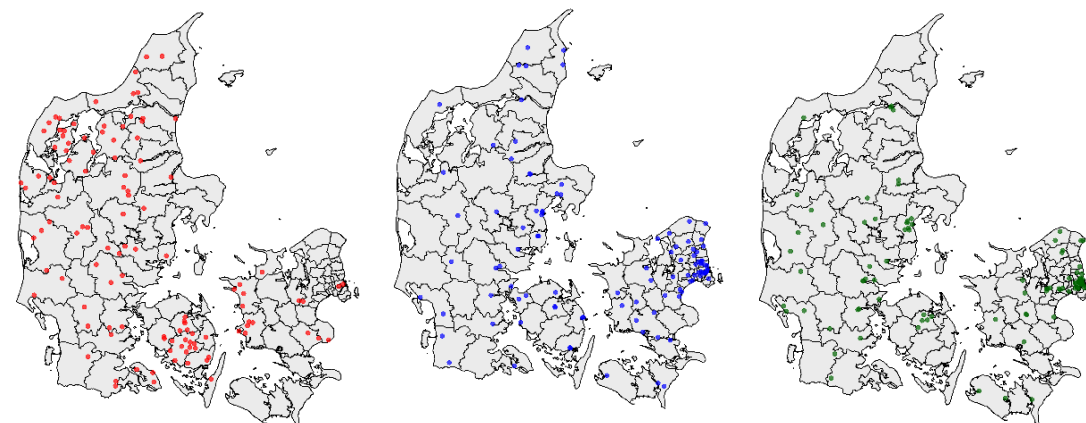

Danmarkskort 4.2-4.4: Den geografiske fordeling af tre udvalgte typer frie grundskoler

Grundtvig-Koldske friskoler

Privatskoler

Skoler baseret på en religiøs retning

Der er forskelle i elevsammensætningen på tværs af de syv skoletyper. Andelen af elever med anden herkomst end dansk er især høj på de internationale-/landeskoler (32 pct.) og på skolerne baseret på en religiøs retning (21 pct.). På alle øvrige typer af frie grundskoler er andelen af elever med udenlandsk herkomst 5 pct. eller derunder.

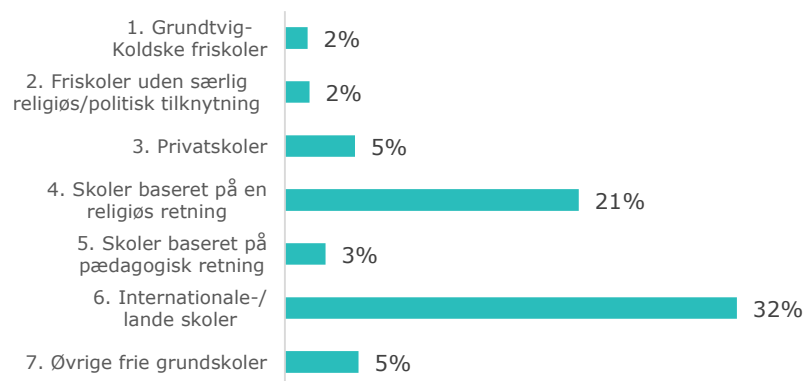
Fordelingen af elever mellem indskoling, mellemtrin og udskoling er ganske ens på tværs af skoletyper. Udskolingselever optager dog en større elevandel på privatskolerne (40 pct.) end for de andre typer af frie grundskoler.

Kun 6 pct. af eleverne på de Grundtvig-Koldske friskoler bor uden for den kommune, hvor deres institution er beliggende. Modsat er mere end 22 pct. af eleverne på de skoler, der baserer sig på en særlig pædagogisk retning, og 26 pct. af eleverne på de internationale skoler bosat uden for institutionskommunen. Det tyder på, at de Grundtvig-Kolske friskoler udgør et lokalt alternativ til den lokale folkeskole, mens eleverne pendler til de mere specialiserede frie grundskoler.

Figur 4.4: Herkomst fordelt på skoletype

Andelen af elever med anden herkomst end dansk fordelt på skoletype

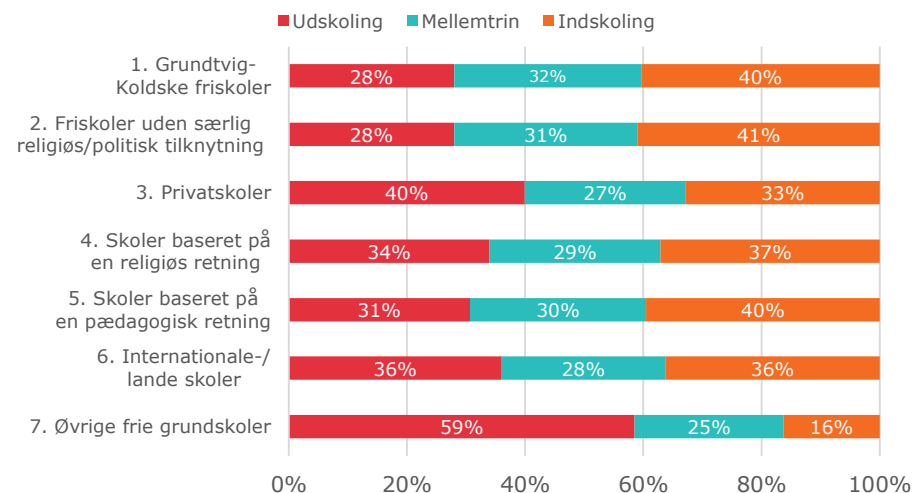
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk og egen kodning

Figur 4.5: Andel elever opdelt på indskoling, mellemtrin og udskoling

Andelen af elever fordelt mellem indskoling, mellemtrin og udskoling på tværs af skoletype

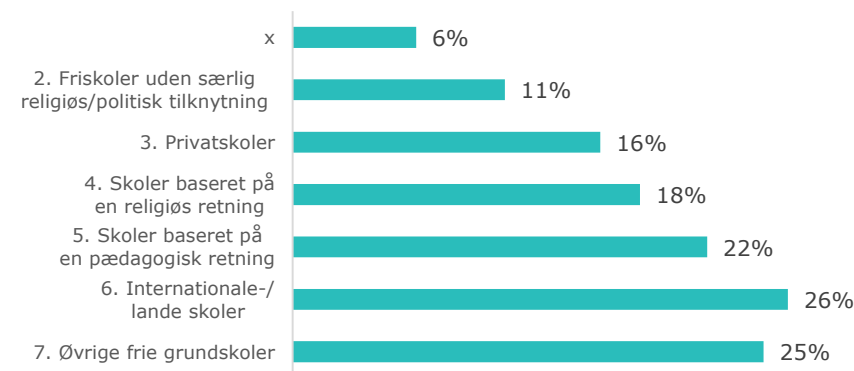
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Tabel 4.6: Elevernes bopælskommune fordelt på skoletype

Andelen af elever bosat uden for institutionskommunen fordelt på skoletype

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk og egen kodning

5. FORÆLDRE TIL BØRN I FOLKESKOLER OG FRIE GRUNDSKOLER

Dette kapitel flytter fokus fra elever på de frie grundskoler til deres forældre. Kapitlet baserer sig på datamateriale, som er indhentet via et særudtræk fra Styrelsen for IT og Læring (STIL).

Først sammenlignes forældresammensætningen på de frie grundskoler med folkeskoleforældrene, inden afsnittet kortlægger forskelle i forældresammensætningen mellem de syv typer af frie grundskoler. Endelig kortlægges udviklingen i forældresammensætningen på de frie grundskoler siden 2010 og frem til de nyest tilgængelige tal for 2017.

5.1 STORE FORSKELLE I FORÆLDREKARAKTERISTIKA

I 2017 er der forskelle mellem forældre til elever i folkeskolen og forældre til elever i de frie grundskoler. 89,4 pct. af forældrene til elever på de frie grundskoler er af dansk herkomst. Det samme er tilfældet for 87,4 pct. af forældre til elever i folkeskolen. Forskellen skyldes en større andel af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere blandt forældrene til elever i folkeskolerne.

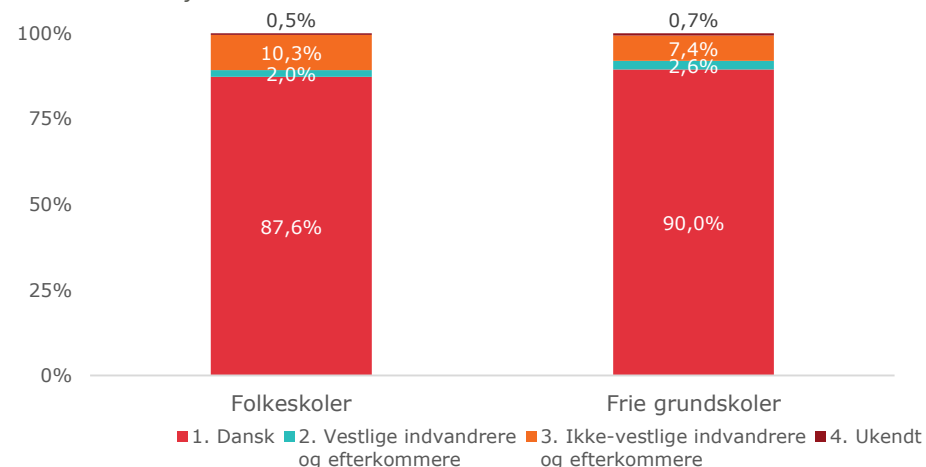
For andelen med videregående uddannelse er forskellen mellem de to forældregrupper markant. 68,8 pct. af forældrene til eleverne på de frie

grundskoler har en videregående uddannelse. Det samme er kun tilfældet for 56 pct. af forældrene til elever i folkeskolen.

Figur 5.1: Forældrenes herkomst for folkeskoler og frie grundskoler, 2017

Fordeling af herkomst for forældre til elever i hhv. folkeskoler og frie grundskoler

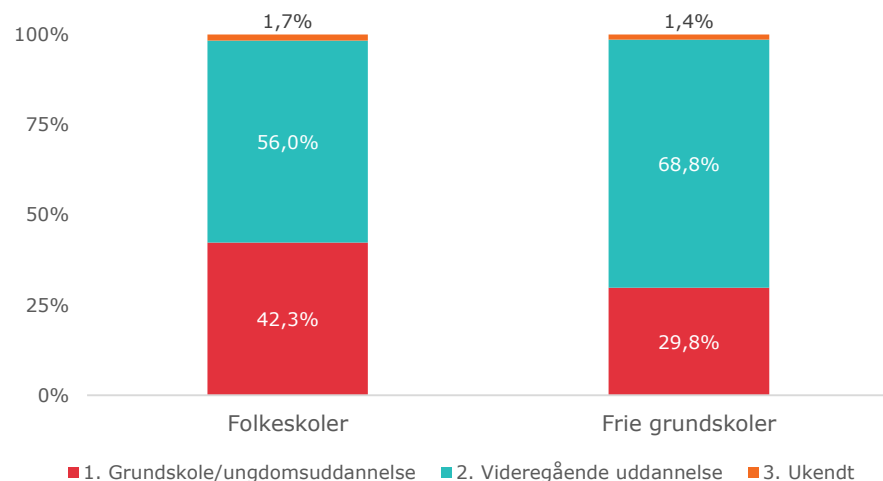
Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.2: Forældrenes uddannelse for folkeskoler og frie grundskoler, 2017

Fordeling af uddannelse for forældre til elever i hhv. folkeskoler og frie grundskoler

Kilde: Særudtræk fra STIL

Forskellene mellem de to forældregrupper genfindes for både familiestatus, medianindkomst og beskæftigelsesniveau.

Blandt forældre til elever i folkeskolen er andelen af enlige 21,3 pct. Det er over 3 pct. point højere end blandt forældrene til børn på de frie grundskoler.

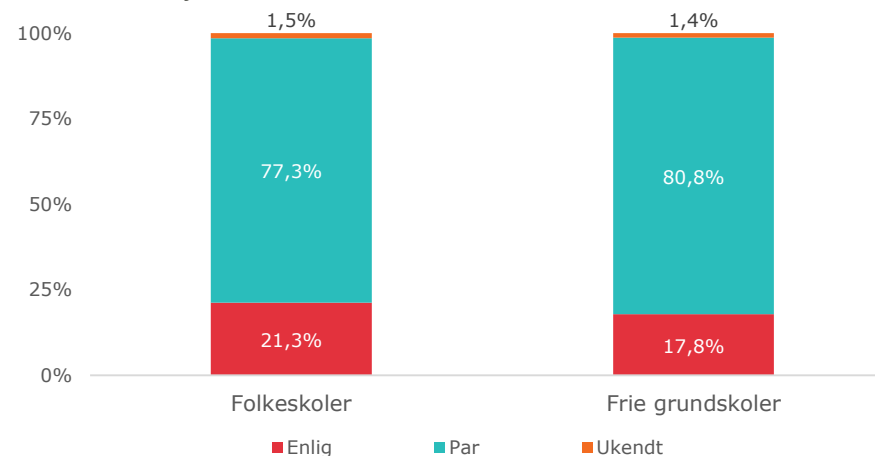
Beskæftigelsesandelen er omkring 4 pct. point højere blandt forældre til elever på frie grundskoler end blandt folkeskoleforældre. Dette gælder for såvel mødre som fædre.

Også medianindkomsten er højere hos forældrene på de frie grundskoler. Her ligger den på næsten 425.000 kr./året (brutto). Det er mere end 35.000 kr. højere end den årlige medianindkomst hos folkeskoleforældrene.

Figur 5.3: Forældrenes familiestatus for folkeskoler og frie grundskoler

Fordeling af familiestatus for forældre til elever i hhv. folkeskoler og frie grundskoler

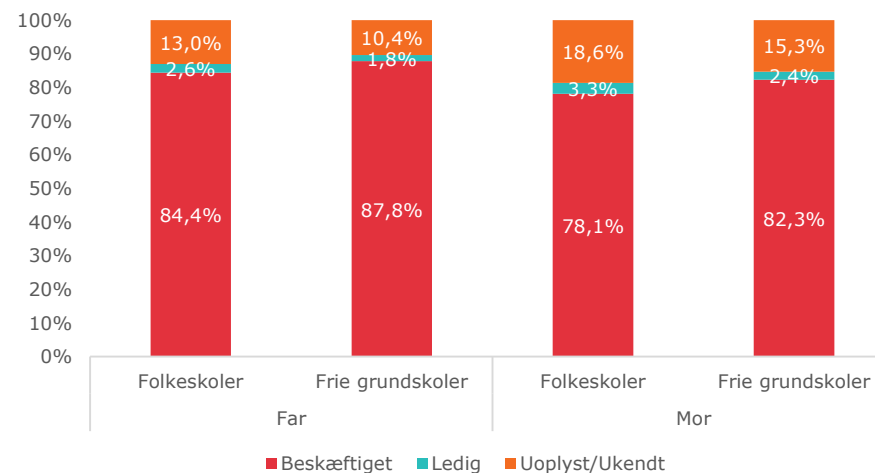
Kilde: Særudtræk fra STIL

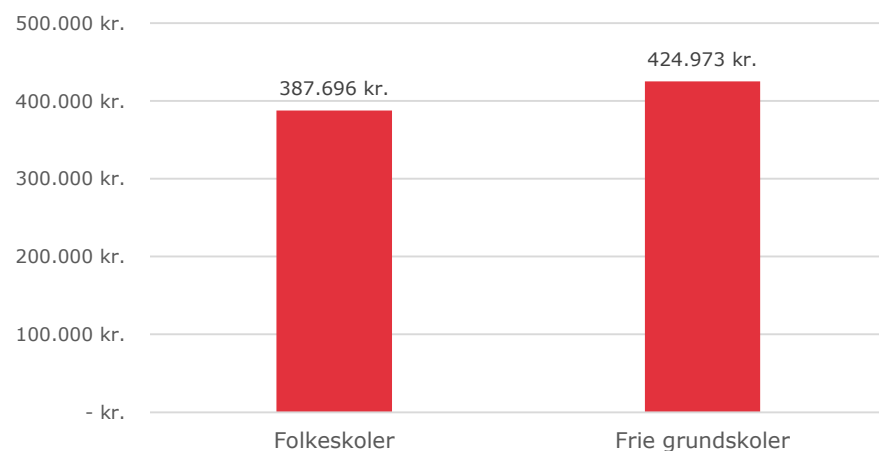

Figur 5.4: Forældrenes beskæftigelse for folkeskoler og frie grundskoler

Fordeling i beskæftigelse for forældre til elever i hhv. folkeskoler og frie grundskoler

Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.5: Forældrenes medianindkomst for folkeskoler og frie grundskoler*Medianindkomst for forældre til elever i hhv. folkeskoler og frie grundskoler (brutto)**Kilde: Særudtræk fra STIL*

5.2 FORSKELLE MELLEM FORÆLDRE PÅ FORSKELLIGE TYPER AF FRIE GRUNDSKOLER

Det er ikke kun mellem folkeskoler og frie grundskoler, at der findes forskelle i forældresammensætningen – også på tværs af de syv typer af frie grundskoler er der forskelle.

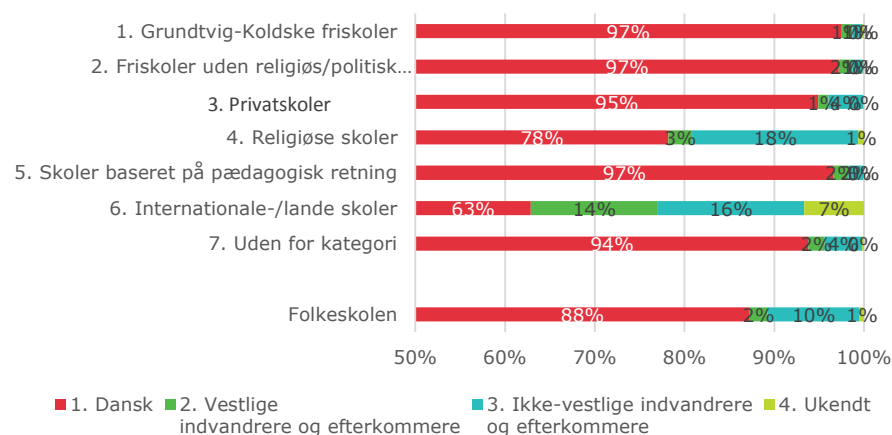
Omkring 95 pct. af forældrene på de Grundtvig-Koldske friskoler (94,9 pct.), på friskolerne uden særlig politisk/religiøs tilknytning (97,4 pct.) og på privatskolerne (97,2 pct.) er af dansk herkomst. Det samme gælder henholdsvis 78,2 pct. og 62,9 pct. af forældrene til børn på skoler baseret på en religiøs retning og de internationale skoler.

Andelen af forældre med en videregående uddannelse er lavest på de Grundtvig-Koldske friskoler og friskoler uden særlig politisk/religiøs tilknytning (begge 63 pct.).

Andelen af forældre med videregående uddannelse er højest på privatskolerne (74 pct.) og skoler baseret på en særlig pædagogisk retning (77 pct.).

For alle typer frie grundskoler, er den gennemsnitlige andel forældre med videregående uddannelse højere end andelen blandt forældre til elever i folkeskolen.

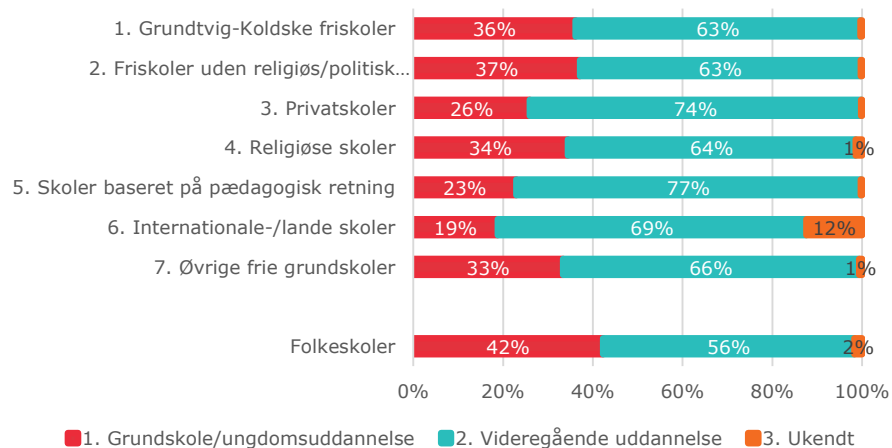
Figur 5.6: Forældrenes herkomst for typer af frie grundskoler*Fordeling af herkomst for forældre til elever i de syv grundskoletyper**Kilde: Særudtræk fra STIL*

Figur 5.7: Forældrenes uddannelse for typer af frie grundskoler

Fordeling af uddannelse for forældre til elever i de syv grundskoletyper

Kilde: Særudtræk fra STIL

Andelen af enlige forældre er størst på skoler baseret på en pædagogisk retning (23 pct.). På alle de øvrige typer af frie grundskoler er andelen af enlige forældre under den gennemsnitlige andel blandt folkeskoleforældre.

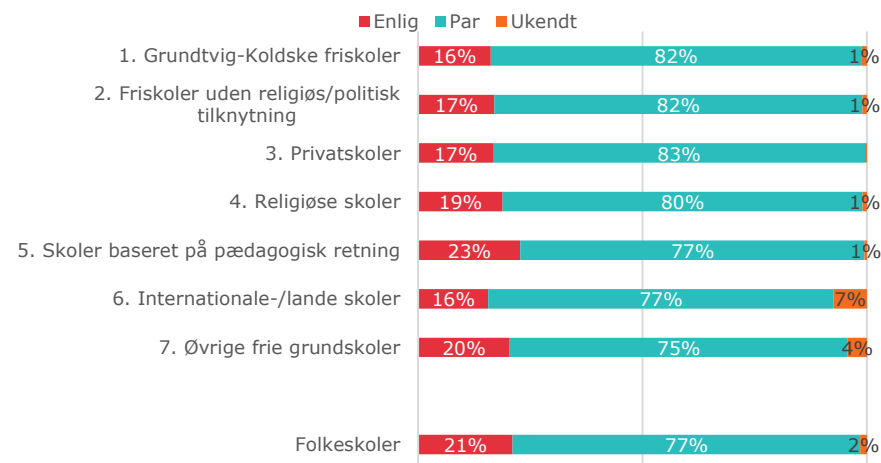
Forældrebeskæftigelsen er lavest på skoler baseret på en religiøs retning og på de internationale-/landeskoler. Der er en større andel af ukendte forældrebeskæftigelser for disse to typer af frie grundskoler.

Medianindkomsten blandt forældre er klart højest på privatskolerne (474.620 kr./år) og de internationale-/landeskoler (463.022 kr./år). Medianindkomsten er lavest blandt forældrene til børn på friskoler uden særlig religiøs/politisk tilnytning: her ligger medianindkomsten på 385.606 kr./år.

Figur 5.8: familiestatus for typer af frie grundskoler

Fordeling af familiestatus for forældre til elever i de syv grundskoletyper

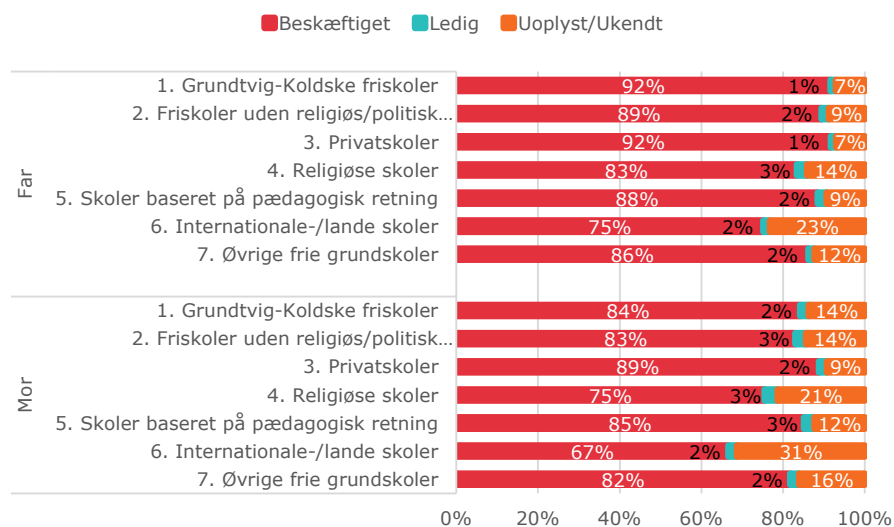
Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.9: Forældrenes beskæftigelse for folkeskoler og frie grundskoler

Fordeling af beskæftigelse for forældre til elever i de syv grundskoletyper

Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.10: Forældrenes medianindkomst for folkeskoler og frie grundskoler

Medianindkomst for forældre til elever i de syv grundskoletyper

Kilde: Særudtræk fra STIL

5.3 UDVIKLING OVER TID

Afsnit 5.1 beskrev en række forskelle mellem forældrene til børn på frie grundskoler og forældre til børn i folkeskoler i 2017.

En del af de beskrevne forskelle mellem forældresammensætningen i folkeskoler og frie grundskoler er først opstået i løbet af de seneste år.

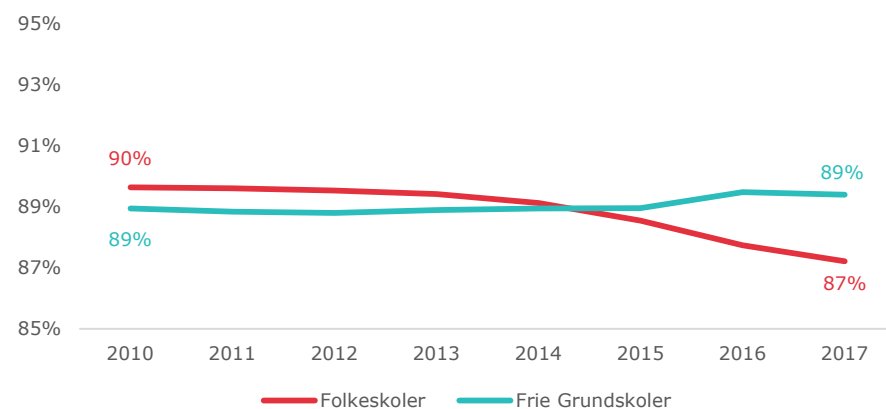
Indtil 2014 var andelen af forældre med dansk herkomst større blandt forældre til folkeskoleelever end for forældrene på de frie grundskole.

Men siden 2014 er andelen af forældre med dansk herkomst steget blandt forældrene på de frie grundskoler og faldet blandt folkeskoleforældrene. I 2017 er andelen af forældre med dansk herkomst 89 pct. blandt forældrene til børn på de frie grundskoler. Blandt folkeskoleforældrene er andelen 87 pct. I samme periode er andelen af forældre med ikke-vestlig herkomst steget i folkeskolen og faldet i de frie grundskoler.

Figur 5.11: Andel danske forældre i folkeskoler og frie grundskoler

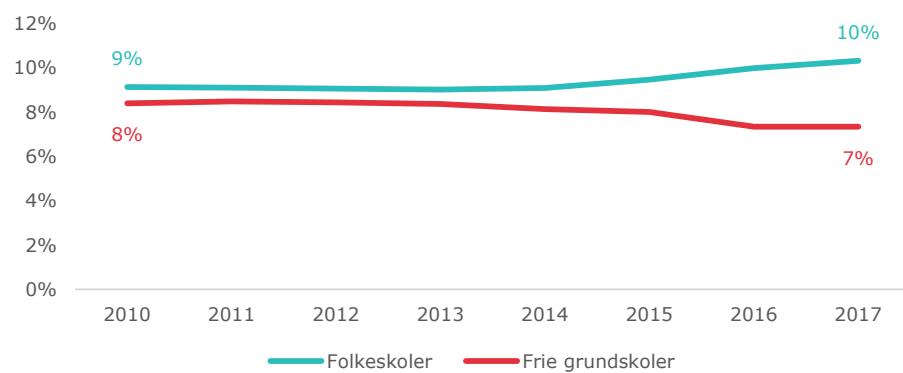
Udviklingen i andel danske forældre fra 2010 til 2017

Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.12: Andel ikke-vestlige forældre i folkeskoler og frie grundskoler

Udviklingen i andel ikke-vestlige forældre fra 2010 til 2017

Kilde: Særudtræk fra STIL

Også for uddannelsessammensætningen er der sket ændringer i forskellen mellem forældre til elever i folkeskolen og forældre til elever i de frie grundskoler fra 2010 til 2017. Ændringerne her er dog mindre end for forældrenes herkomst.

Forskellen i andelen af forældre med en videregående uddannelse mellem forældre i folkeskolen og forældre på de frie grundskoler ligger stabilt omkring de 13 procentpoint i hele den undersøgte periode.

Det samme er ikke tilfældet for andelen af forældre med grundskoleuddannelse som højeste uddannelse.

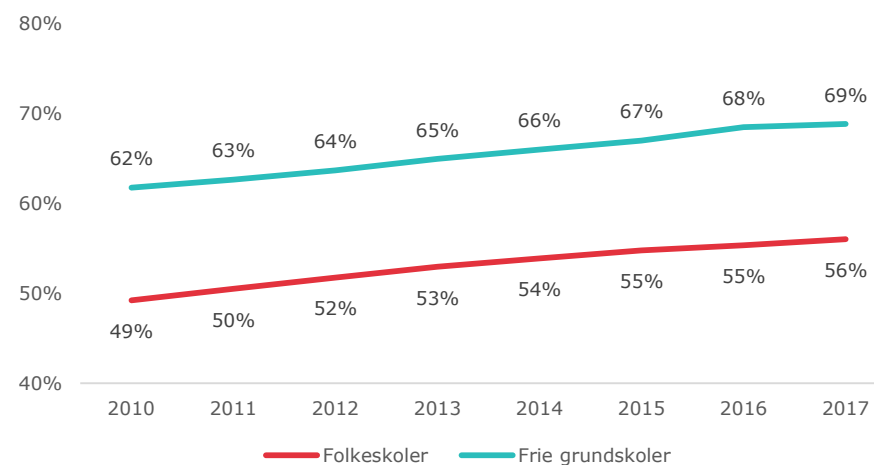
Mens andelen af forældre med grundskoleuddannelse er faldet fra 4,5 pct. i 2010 til 3,6 pct. i 2017 blandt forældrene til børn på frie grundskoler, er det tilsvarende fald blandt folkeskoleforældre kun halvt så stort: Mens 7,7 pct af folkeskoleforældrene i 2010 havde grundskoleuddannelse som deres højeste uddannelse er andelen i 2017 kun faldet til 7,2 pct.

Forskellen i andelen af forældre med grundskoleuddannelse som højeste uddannelse er dermed blevet en smule større mellem folkeskoleforældrene og forældrene til børn på de frie grundskoler over de seneste 7 år.

Figur 5.12: Andel forældre med videregående uddannelse

Udviklingen i andel forældre med videregående uddannelser fra 2010 til 2017

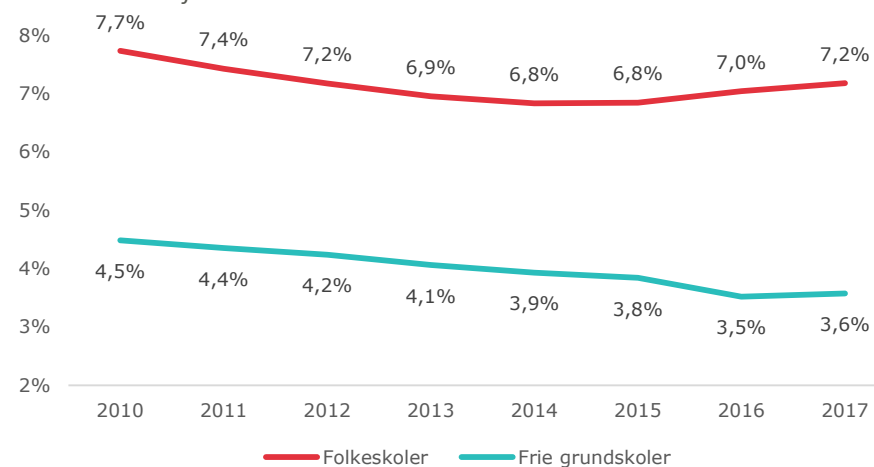
Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.13: Andel forældre med grundskoleuddannelse

Udviklingen i andel forældre med grundskoleuddannelse fra 2010 til 2017

Kilde: Særudtræk fra STIL

Både hvad angår beskæftigelsen og medianindkomst er forskellen mellem forældre til børn i folkeskoler og forældre til børn i frie grundskoler stigende fra 2010 til 2017.

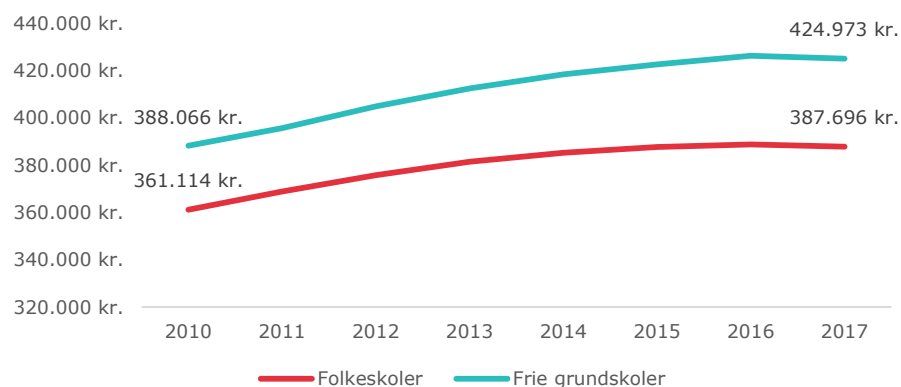
Medianindkomsten stiger i begge forældregrupper, men da stigningen siden 2010 har været størst blandt forældrene til børn på frie grundskoler, er forskellen i årlig medianindkomst mellem de to grupper forøget med omkring 10.000 kr fra 2010 til 2017.

Beskæftigelsen blandt fædre til børn i folkeskolen ligger stabilt omkring 84 pct. fra 2010 til 2017. I samme periode er beskæftigelsen blandt fædre til børn på frie grundskoler steget med næsten 2 pct.point. Beskæftigelsen hos mødre til børn på de frie grundskoler ligger stabilt omkring 82,5 pct. mens beskæftigelsen er faldet fra 80,6 pct. til 78,1 pct. blandt mødrene til børn i folkeskolen. Dermed er også forskellen i beskæftigelse steget.

Figur 5.14: Medianindkomst på folkeskoler og frie grundskoler

Udvikling i medianindkomst på folkeskoler og frie grundskoler fra 2010 til 2017

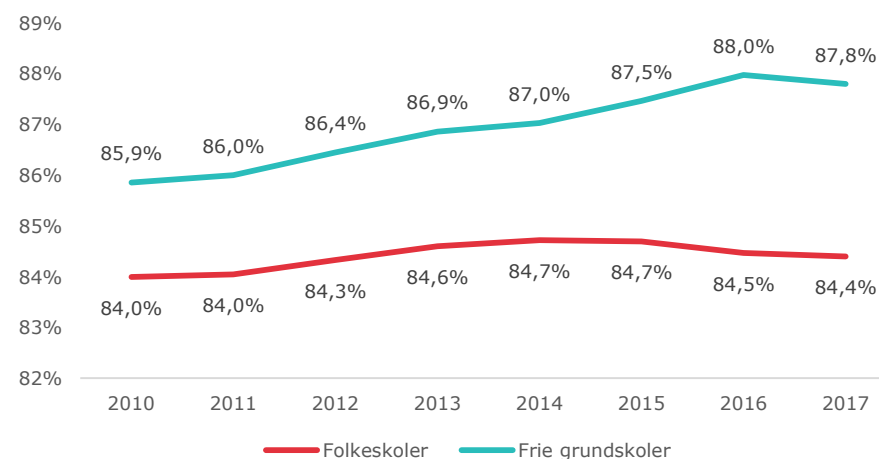
Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.15: Andel fædre i beskæftigelse for folkeskoler og frie grundskoler

Udviklingen i andel fædre i beskæftigelse fra 2010 til 2017

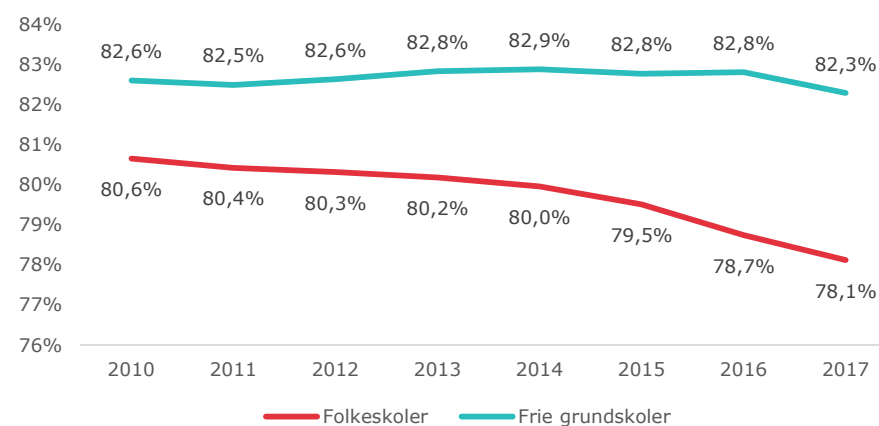
Kilde: Særudtræk fra STIL

Figur 5.16: Andel mødre i beskæftigelse for folkeskoler og frie grundskoler

Udviklingen i andel mødre i beskæftigelse fra 2010 til 2017

Kilde: Særudtræk fra STIL

6. METODE

Kortlægningen tager udgangspunkt de danske grundskoler, herunder de 546 frie grundskoler, der i skoleåret 2017/2018 havde elever indskrevet. For analyserne over tid tages der udgangspunkt i grundskoler, der har haft elever indskrevet i perioden fra 2010/2011 til 2017/2018.

Analyser baseret på elevdata bygger på tal fra Uddannelsesstatistik.dk. Analyser baseret på skoledata bygger på institutionsregistret.

Analyser af udviklingen af forældresammensætningen bygger på de nyeste tilgængelige tal, hvilket vil sige tal fra 2017.

Koordinater til skolernes geografiske placeringer er indhentet via institutionsregistret. Enkelte skolers koordinater indgår ikke, hvorfor koordinater for disse er fundet manuelt gennem websøgninger.

Kodning af frie grundskoler i kategorier

I skoleåret 2017/18 er der i alt 546 frie grundskoler med indskrevne elever. De frie grundskoler deles ind i 7 kategorier. De tre første kategorier er karakteriseret af en bred samlebetegnelse, mens de fire øvrige kategorier fungerer som 'samlekategorier', der dækker flere forskellige skoletyper. Eksempelvis dækker religiøse skoler både over kristne, jødiske og muslimske skoler.

Table A.1: Kategorier for frie grundskoler

	Type	Beskrivelse
1	Privatskoler	Skoler, der beskriver sig selv som privatskoler eller realskoler og ekspliciterer et fokus på faglighed
2	Grundtvig-Koldske friskoler	Skoler, der beskriver sig selv som friskoler, og eksplicit beskriver, at de bygger på den Grundtvig-Koldske friskoletradition
3	Friskoler uden særlig religiøs /politisk tilknytning	Betegner sig selv som friskoler, men bekender sig ikke til en specifik religiøs, politisk eller pædagogisk tilgang. Det kan fx være friskoler, der primært betegner sig selv som et lokalt alternativ til folkeskolen.
4	Skoler baseret på en religiøs retning	Privatskoler baseret på kristen kulturarv Kristne privatskoler Jødiske skoler Muslimske Friskoler Kristne friskoler Adventistskoler Katolske skoler
5	Skoler baseret på en særlig pædagogisk retning	Rudolf Steiner-skoler Lilleskoler Skoler med andre pædagogiske tilgange (fx L.Ron.Hubbard)
6	Internationale-/landeskole	Tyske mindretalsskoler Internationale skoler 'Lande'-skoler (tyske, franske)
7	Øvrige frie grundskoler	Skoler for højt begavede børn

	Akademiskoler (balletskoler, idrætsakademier)
	Tvind-skoler
	Kostskoler
	Skoler uden tilgængelige værdigrundlag

Skolerne er først forsøgt inddelt på baggrund af medlemslister for nicheskoleforeninger (Foreningen af Kristne Friskoler, Lilleskolernes Sammenslutning, Sammenslutningen af Steinerskoler i Danmark mv.). 306 af skolerne kunne kodes på den vis. De resterende skoler er kodet ved gennemlæsning af skolernes offentligt tilgængelige værdigrundlag. Her har vi lagt fokus på dels skolens selvforståelse og dels hvilke værdier, der ekspliciteres. For eksempel om skolen eksplicit nævner, at den har en international profil, eller at den baseres på en Grundtvig-Koldsk friskoletradition.

Som eksempel på en kodeproces kan tages de religiøse skoler. Alle skoler, der fremgår af medlemslisten for *Foreningen af Kristne Friskoler* er kodet som kristne friskoler. Ukodede frie grundskoler, der gennem værdigrundlaget betegner sig som kristen friskole kodes også som kristne friskoler.

Det er væsentligt at påpege, at der selv inden for hver af de syv overgrupperinger, er stor diversitet mellem skolerne. Et eksempel er gruppen af religiøse skoler, der både varierer i forhold til religionsretning og intensitet. Gruppen af religiøse skoler indeholder både protestantiske, katolske, muslimske og en jødisk skole. Gruppen dækker dermed over variation i religionsretning. Ydermere dækker gruppen over variationer i, hvor stor en rolle religionen spiller i den daglige skoledrift. En del af de privatskoler, der baserer deres skoledrift på den kristne kulturarv, ekspliciterer i deres værdigrundlag, at elever ikke behøver være kristne for at gå på skolen, men at det kristne menneskesyn *danner grundlag* for at gå på skolen. For nogle af de kristne friskoler synes religion at spille en større rolle.

En friskole skriver i deres værdigrundlag, at skolen *"forudsætter, at alle på skolen deltager i morgensang med fællessang, forkyndelse og bøn som en naturlig del af skolens hverdag."*

EPINION

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Grønland, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.

EPINION KØBENHAVN

RYESGADE 3F
2200 KØBENHAVN N
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: TV@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK